

Maakuntavaltuustolle

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kuntayhtymässä toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta arvioi myös kuntayhtymän talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kuntayhtymän taseessa on kattamatonta alijäämää. Vuodesta 2017 alkaen tarkastuslautakunnan tehtävänä on ollut valvoa kuntalain 84 § mukaisen sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön 49 §:n mukaan lautakunnan on:

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
- huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa, sekä
- tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamiseksi mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Maakuntavaltuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan vuosiksi 2017-2020 seuraavat henkilöt: puheenjohtaja Tuula Hällfors-Laaksonen, varapuheenjohtaja Jan Lindström, Mira Aaltonen ja Pekka Kuisisto.

1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan toiminta ja arviointityö perustuu hyväksytyyn työohjelmaan ja arviointisuunnitelmaan.

Lautakunta on tutustunut vuoden 2020 talousarvioon sekä vuosia 2021 – 2022 koskevaan talous- ja toimintasuunnitelmaan. Kuntayhtymän hallinnon toimintaan lautakunta on seurannut tutustumalla maakuntavaltuuston ja -hallituksen pöytäkirjoihin. Kokouksissa on saatu yhteenveto maakuntahallituksen ja -valtuuston kokouksista.

Tarkastuslautakunta seurasi tilintarkastajan vuoden 2020 tarkastussuunnitelman toteutumista.

Tilikauteen 2020 kohdistuvaa arviointitehtävää suorittaessaan tarkastuslautakunta on kokoontunut 6 kertaa. Kokouksissa on kuultu maakuntajohtajaa ja hallintojohtajaa sekä muita viranhaltijoita ja tutustuttu kuntayhtymän eri vastuualueiden toimintaan.

Tarkastuslautakunta on valvonut kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista käsittelemällä ja hyväksymällä sidonnaisuusilmoitukset kokouksessaan 13.11.2020 § 59. Maakuntavaltuusto on merkinnyt kokouksessaan 7.12.2020 sidonnaisuusraportin tiedokseen.

2. Tilintarkastaja

Yhtymävaltuusto valitsi 18.9.2017 kuntayhtymän tilintarkastusyhteisöksi on BDO Audiator Oy:n. Yhteisön nimeämänä vastuullisena tilintarkastajana ovat tilikaudella 2020 toimint HT, JHT Kirsi Ehlund.

3. Vuoden 2019 arviointikertomuksen käsittely ja siitä johdetut toimenpiteet

Maakuntavaltuusto on kokouksessaan 1.6.2020 § 11 käsitellyt tarkastuslautakunnan vuoden 2019 arviointikertomuksen. Maakuntavaltuusto velvoitti maakuntahallitusta ryhtymään toimiin arviointikertomuksessa esitettyjen huomioiden johdosta.

Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2019 arviointikertomuksessa huomiota seuraaviin seikkoihin

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen ulkoasu ja tavoitteiden toteuttamista kuvaava informaatio on kehittynyt myönteiseen suuntaan. Kehittämistyötä tulee kuitenkin edelleen jatkaa erityisesti tavoitteiden mitattavuuden parantamiseksi. Tavoiteasetteluun ja niiden mitattavuuteen tulee kiinnittää huomiota jo talousarvion valmisteluvaiheessa. Tarkastuslautakunta edellyttää huomion kiinnittämisen strategian tavoitteista johdettujen toiminnan painopisteiden priorisointiin, konkretisointiin ja vaikuttavuuden lisäämiseen.

Tarkastuslautakunta nosti esille maakuntavaltuuston kokoukset ja niihin osallistumiset.

Tarkastuslautakunta näkee, että Saaristoasiamiehen ja erityissuunnittelijan tehtäväkenttään tulisi lisätä ja/tai tehtäväkenttää selkeyttää niin, että nämä alueen matkailun yhteiset koordinoitavat sekä matkailua palvelevien hankkeiden edistäminen tulisivat selkeästi ja voimakkaammin esille. Tavoitteena saaristomatkailemisen ympärivuotinen kehittäminen ja rahoituksen saaminen sitä edistäviin hankkeisiin

Maakuntahallitus on 16.11.2020 antanut kuntalain edellyttämän lausuntonsa koskien arviointikertomuksessa 2019 esitetyjä huomioita. Maakuntahallitus on lausunnossaan esitettyjen huomioiden osalta todennut seuraavaa:

-Liiton strategiatyössä nimettiin oma työryhmä kehittämään talousarviota, toimintasuunnitelmaa ja toimintakertomusta luettavampaan ja kiinnostavampaan suuntaan. Tämä kehitystyö on jatkuvaa, mutta näkyy jo vuoden 2021 talousarvion ulkoasussa ja sisällössä. Teksteissä pyritään tuomaan liiton osaamista ja toimintaa esiin tiivistetympin ja selkeämmin.

Tavoitteiden mitattavuuteen kiinnitetään edelleen huomiota.

-Yhteiset toiminnot ja hallinto tarjoaa Valonille ja Central Baltic -ohjelmalle niiden tarvitsemat talous- ja hallintopalvelut. Maakuntahallitus merkitsee esityksen tiedoksi.

- Varsinais-Suomen liitto on yhtä mieltä siitä, että saaristo on maakunnan matkailullisesti merkittävä ja omaleimainen osa. Toimenpiteitä saariston ja matkailun kehittämiseksi sekä yhteistyön lisäämiseksi on tehty lukuisia. Esimerkiksi v. 2019 käynnistyi laajana yhteistyönä Varsinais-Suomen liiton johdolla matkailuelinkeinon kehittämisen tiekarttatyö vuosille 2021 - 2027. Kuntien, seudullisten kehittämissyksiköiden ja Visit organisaatioiden edustajat Turusta, Naantalista, Salosta, Uudestakaupungista, Loimaalta sekä Paraisilta ja Kemiönsaarelta osallistuvat aktiivisesti tiekartan laadintaan. Kunnat myös rahoittavat tiekartan laadintaa. Matkailuelinkeinon kehittämisen painopisteiden lisäksi tiekarttatyön tuloksena saadaan ehdotus matkailun alueellisen yhteistyön ja siihen liittyvän edunvalvonnan kehittämisestä.

Pohjoismaisen saaristoyhteistyön puitteissa on käynnissä selvitystyö matkailutoimialan aluetaloudellisia vaikutuksista Tukholman saaristossa, Ahvenanmaalla ja Turun saaristossa. Viimeisimpänä on toteutuksen alla osaselvitys, jossa teleoperaattorilta saadun datan pohjalta selvitetään, kuinka paljon saaristossa liikkuu väkeä kiivaimpana matkailusesonkina. Tämä selvitys tuo lisäarvoa myös saariston matkailuyrittäjien toiminnan suunnitteluun ja esim. markkinoinnin kohdentamiseen.

Tuemme tavoitetta siitä, että investointeja saaristoon tulisi tukea monin eri tavoin. Valitettavasti liiton käytössä olevat rahoitusinstrumentit eivät mahdollista suorien yritystukien myöntämistä saariston yrittäjille tai esim. kuntien laajamittaisten investointien tukemista. Olemme kuitenkin tuoneet monissa eri yhteyksissä, mm. saaristotoimikunnan kannanottojen kautta, tarpeen saariston elinkelpoisuuden turvaamiseen, saaristoyrittäjyyden tukemisen ja esim. liikenneinvestointien lisäämiseen ja saavutettavuuden parantamiseen.

Matkailun kehittämiseen liittyen hallitus myönsi kesällä 2020 neljännessä lisätalousarvioissa uuden kansallisen määrärahan alueellisten matkailuorganisaatioiden kautta tapahtuvaan koronapandemian haitallisia vaikutuksia vähentäviin hankkeisiin. Tätä kautta rahoitettiin mm. kahta Varsinais-Suomen alueelle kohdentuvaa matkailun alueorganisaatioiden kehittämishanketta. Näissä molempien tavoitteena on myös lisätä matkailutoimijoiden välistä yhteistyötä alueellisesti.

Matkailuun liittyviä hankkeita on rahoitettu myös mm. Central Baltic-ohjelman rahoituksen kautta ja ns. AIKO-rahoitusinstrumentilla. Liitto on aktiivisesti tiedottanut sidosryhmiä mm. kehittämisorganisaatioita erilaisista muista käytettävissä olevista rahoitusinstrumenteista. Näiden kehittämisorganisaatioiden kautta tieto tavoittaa myös matkailualan yrittäjät.

Sekä saaristo- ja maaseutuasiamiehen että matkailusta vastaavan erikoissuunnittelijan toimenkuvaan kuuluvat matkailuasiat, mutta selkeästi eri fokuksen kautta. Erikoissuunnittelijan työ kohdentuu erityisesti matkailusektorin yhteistyön alueelliseen edistämiseen ja tiivistämiseen, kun taas saaristo- ja maaseutuasiamiehen toimet kohdentuvat yksilöidymmin juuri saaristotoimijoihin ja heidän kohtaamiinsa haasteisiin. Päällekkäisyyttä ei ole, vaan toimenkuvat täydentävät toisiaan.

Muut arviointikertomuksessa esitetyt havainnot maakuntahallitus merkitsi lausunnossaan tietoonsa saateuiksi. Maakuntavaltuusto 7.12.2020 § 26 merkitsi tiedokseen maakuntahallituksen lausunnon koskien arviointikertomuksessa 2019 esitettyjä toimenpiteitä.

4. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2020

4.1. Kuntayhtymän talouden kehitys ja talousarvion toteutuminen

Maakuntavaltuusto on kokouksessaan 9.12.2019 § 30 hyväksynyt talousarvion vuodelle 2020 ja taloussuunnitelman vuosille 2021 - 2022. Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvion hyväksymisen yhteydessä on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Maakuntavaltuusto on päättänyt, että talousarviossa tuloslaskelman tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden.

Vuoden 2020 talousarvion mukainen tilikauden tulos arvioitiin olevan alijäämäinen 45 361 euroa. Tilinpäätös 2020 osoittaa ylijäämää 605 496 euroa. Tilinpäätöksen mukainen tilikauden tulos muodostui näin ollen 650 857 euroa talousarviota paremmaksi.

Toimintatuotot olivat 7 410 123 euroa (-2,82 %). Toimintatuotot pienenevät vuoteen 2019 verrattuna -1 071 569 euroa. Toimintakulut olivat -6 796 579 euroa (-11,28 %). Toimintakulut laskivat vuoteen 2019 verrattuna -971 586 euroa.

Toimintatuottojen ja toimintakulujen pienenemiseen tilikausien välillä vaikutti mm. maakuntaudistuksen valmistelun päättymisen keväällä 2019. Lisäksi toimintakulujen pienenemiseen vuonna 2020 vaikutti erityisesti mm. koronapandemian aiheuttamat rajoitukset ihmisten liikkumiseen ja tapahtumien järjestämiseen. Tuloslaskelman toimintakatteen muutos vuodesta 2019 oli -99 983 euroa.

Kuntayhtymällä ei ollut investointeja tilikauden 2020 aikana.

Vuoden 2020 tilinpäätöksen osoittama tilikauden ylijäämä ja edellisten tilikausien ylijäämät olivat yhteensä 2 086 863,56 euroa. Kuntayhtymällä ei ole kuntalain tarkoittamaa katettavaa alijäämää.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että liiton taloustilanne on kehittynyt myönteisesti tilikauden 2019-2020 aikana. Tilikauden 2020 tulos muodostui selkeästi talousarviota paremmaksi. Tarkastuslautakunnalla ei ole huomautettavaa talousarvion toteuman suhteen.

4.2. Toiminnalliset tavoitteet tehtäväalueittain

Kuntayhtymän talousarvio perustuu maakuntaohjelman ja -suunnitelman strategisiin valintoihin ja toiminnan linjauksiin. Lisäksi talousarviossa on esitetty tehtäväalueittain maakuntavaltuustoa sitovia toiminnallisia tavoitteita ja muuta perustelutekstiä tehtäväalueelta.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 2020 ulkoasu ja tavoitteiden toteuttamista kuvaava informaatio on kehittynyt myönteiseen suuntaan. Talousarviossa 2021 on otettu huomioon tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit.

4.2.1 Toiminnalliset tavoitteet: Kuntarahoitteinen toiminta

Kuntarahoitteisen toiminnan sitovuustasoksi maakuntahallitukseen nähden on vahvistettu nettositova tiliyryhmätaso. Kuntarahoitteisen toiminnan vastuualueita ovat luottamushenkilöhallinto, yhteiset toiminnot ja hallinto, aluekehittäminen, maankäyttö ja ympäristö sekä edunvalvonta ja kuntapalvelut.

Kuntarahoitteisen toiminnan toimintatuotot 4 164 844 toteutuivat 85 944 euroa paremmin kuin talousarviossa arvioitiin. Kuntarahoitteisen toiminnan toimintakulut oli 3 551 300 euroa, mikä oli 562 961 euroa vähemmän kuin talousarviossa. Toimintatulojen osalta merkittävin poikkeama talousarviosta syntyi muut tuotot –tiliryhmässä, jonka tulot ylittyivät 123 755 euroa. Kuntarahoitteisen toiminnan kaikki kuluerät alittuivat. Erityisesti talousarvion arviosta alittuivat henkilöstökulut 236 827 euroa sekä palvelujen ostot 240 582 euroa.

Kuntien maksuosuuksia kertyi talousarvion mukaisesti 3 899 90 euroa Kuntarahoitteisen toiminnan toimintakate oli ylijäämäinen 613 544 euroa, mikä on +648 905 euroa talousarviota parempi.

4.2.2 Yhteiset toiminnot ja hallinto

Varsinais – Suomen liitto hoitaa Central Baltic 2014-2020 – ohjelman hallinnoinnin jäsenvaltioiden toimeksiannosta. Liitto hoitaa sekä hallinto- että tarkastusviranomaistehtävät, jotka jatkuvat vuoteen 2022. Tarkastuslautakunta on vuoden 2020 aikana saanut tiedokseen ajantasaiset tiedot Central Balticin tilanteesta, tähän tarkastuslautakunnalla ei ole huomauttamista.

Valonian, Lounaistiedon ja hanketoiminnan käyttötalousarviot muodostuvat maakuntahallituksen hankepäätöksistä. Valonian toiminnot on esitelty kokouksissa. Tarkastuslautakunnalla ei ole näihin mitään huomauttamista. Hallinto on hoitanut asioita sille kuuluvalla tavalla ja vastuulla. Myönteistä on todeta, että Valonian uuden sopimuskauden alkaessa, arvioitiin uudelleen myös Valonian henkilöstöresurssien tarve. Tiettyjen työsuhteiden määräaikaisuudelle ei todettu olevan enää uudella ohjelmakaudella perustetta ja tehtävät vakinaistettiin 1.1.2021 alkaen ja näin ollen liitto toteutti hyvää henkilöstöpolitiikka ja toimi työsuojelun mukaisesti.

Vuoden 2020 hallinnossa painopisteiksi muodostuivat uudet digitaaliset toimintatavat. Maailman terveysjärjestö totesi koronavirusepidemian maailmanlaajuisesti pandemiaksi maaliskuussa 2020. Sen seurauksena maakuntaliiton henkilöstö, joiden tehtävät sen mahdollisti, siirtyivät nopeasti etätöihin. Työmatkat ulkomaille peruutettiin. Etätöiden vuoksi digitaalisten työskentelytavat tuli ottaa käyttöön hyvin nopeasti ja samoin etätöiden tuki. Vuoden aikana liitto päivitti eri ohjelmistoja valtiokonttorin raportointivaatimuksia vastaaviksi ja henkilöstö sai niihin koulutusta. Microsoft 365- pilvipalvelun Teams- tiimityöskentelysovellus mahdollisti sujuvan etätöskentelyn unohtamatta tietoturva- ja tietosuojaa-asetuksia sekä niihin liittyviä toimintatapoja. Elokuussa henkilöstö palasi porrastetusti hetkeksi työpaikalle, mutta etätöitä jatkuivat 17.8.2020 alkaen.

Uuden työaikalain mukaan työntekopaikalla ei ole enää ratkaisevaa merkitystä, joten etänä/kotona tehty työ on myös työaika, mutta se edellyttää työnantajan seuraavan työhön käytettyä aikaa. Liitossa on huomattu, että työajan seuranta on myös osa työntekijän työturvallisuutta. Tärkeää on, että etätöissäkin työ-

määrän ja työpäivien pituuden tulee pysyä sovituisissa rajoissa. Työajan seurantaan työntekijät saivat käyttöönsä palvelun, joka mahdollistaa työaikaleimauksen tekemisen puhelimella tai tietokoneella. Käytössä oleva työaikajärjestelmä mahdollistaa myös liukumavapaiden käytön.

Liitto, työnantajana huomioi, että etätö on suppeasti vakuutettu, joten se on ottanut If:stä etätövakuumuksen normaalien vakuutusten lisäksi lisäturvaksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että koronan aiheuttamat työntekemisen muutokset eivät ole heikentäneet liiton toimintaa, vaan työt ja hankkeet ovat jatkuneet suunnitelmien mukaisesti. Henkilöstön turvallisuudesta koronan vuoksi on huolehdittu asianmukaisesti mahdollistamalla etätö. Etätöihin liittyvät tietoturvallisuus asiat on koulutettu henkilöstölle. Henkilöstön jaksamista etätöiden aikana ei ole seurattu kyse-lyin.

Henkilöstökertomus vuodelta 2020 on hyväksytty maakuntahallituksessa 29.3.2021. Tarkastuslautakunta toteaa, että henkilöstökertomus on asianmukaisesti laadittu ja huomioitu tärkeitä asioita. Sairauspoissalot vähenivät selkeästi vuodesta 2019 vuoteen 2020 nähden. Työilmapiirikartoitus on tehty syksyllä 2016, joten Tarkastuslautakunta toteaa, että työilmapiirikartoitus on syytä tehdä koronapoikkeustilasta huolimatta, vaikka vertailua ei voisi tehdä aiempiin tuloksiin. Työn psyykkisen kuormituksen arviointi on tärkeää ja huomioida miten koronavuosi on kuormittanut henkilöstöä.

Tarkastuslautakunta kävi kokouksissaan läpi ajankohtaiset kohdat maakuntahallituksen ja valtuuston kokouksen pöytäkirjoista. Tarkastuslautakunnalla ei ole näihin mitään huomautettavaa. Maakuntavaltuuston kokoukset toteutuivat Teamsin avulla Covid 19 viruksen leviämisen estämiseksi. Maakuntahallituksen kokoukset ovat myös toteuttaneet THL:n määräyksiä ja ne on pidetty Teamsin välityksellä.

4.2.3 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta sekä arvio epävarmuustekijöistä

Toimintakertomuksessa on esitetty selvitys sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta sekä arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Liiton hallintosääntöä muutettiin vuonna 2017 vastaamaan uuden kuntalain mukaisia säännöksiä. Hallintosääntöön sisältyvät myös määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Maakuntavaltuusto on vuonna 2015 hyväksynyt Varsinais-Suomen liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Varsinais-Suomen liiton sisäinen valvonta ja riskienhallinta –asiakirja on voimassa maakuntahallituksen (mh 14.12.2015) hyväksymänä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta on perusteltua varmistaa säännöllisesti, että ohjeistus on ajantasalla.

Sisäisen valvonnan asianmukaista järjestämistä tukevat erilliset voimassa olevat tiedotteet ja ohjeistukset, joita tarvittaessa päivitetään. Sisäiseen tiedottamiseen on liitossa kiinnitetty erityistä huomiota. Sisäisen tiedottamisen merkitys on kasvanut erityisesti koronapandemian aikana.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan jatkuvana toimintana säännöllisesti ja tiivillä johtoryhmätyöskentelyllä, laajennetun johtoryhmän kokouksilla ja vastuualueiden kokouksilla, joissa on mahdollisuus tarvittaessa reagoida välittömästi toimintaan riskienhallinnan näkökulmasta.

Central Baltic INTERREG 2014–2020 ohjelmalle on laadittu erillinen riskienhallinnan arviointi edellisen ohjelmakauden ja komission antaman ohjeistuksen pohjalta. Central Baltic –ohjelman tarkastusviranomaisen (AA) suorittaa vuosittain ohjelmia koskevia järjestelmätarkastuksia.

Tarkastuslautakunta toteaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta, että liitto hyvin pyrkinyt pitämään säännöt ja ohjeet ajan tasalla.

4.2.4 Aluekehittäminen

Varsinais-Suomen yksi merkittävä vetovoimatekijä on saaristo. Saariston ja saaristomatkojen kehittäminen tulisi olla yhteinen maakunnallinen ponnistus. Varsinais-Suomen liitto tekee matkailun tiekarttaa, mutta tiivis yhteistyö alueen eri toimijoiden, Business Finlandin, Turun alueen matkailuyhtiöiden ja kuntien

välillä puuttuu. Koronan jälkeinen maakunta tarvitsee yhteistä edunvalvontaa saariston ja matkailun kehittämiseksi sekä investointien tukemiseksi.

Varsinais-Suomen liiton olisi hyvä ottaa ohjelman ja investointien koordinointi, neuvonta ja tukeminen selkeämmin haltuunsa ja edesauttaa eri toimijoiden ja kuntien yhteistyötä yhteiseksi hyväksi. Tukien ja avustusten hakeminen on yksittäisille toimijoille ja yrityksille liian monimutkainen ja erittäin paljon perheytymistä ja aikaa vievä prosessi, joten V-S Liiton tulisi yhdessä Turun Seudun kehityksen ja Turku Science Parkin kanssa luoda yhden luukun palveluntarjoaja.

Varsinais-Suomen liiton tulisi edesauttaa ja tukea saaristoalueiden investointien avustusten hakemista ja niiden kanavoimintaa alueelle ja sen toimijoille. Tuet ja avustukset kulkevat useasti Business Finlandin kautta, joten alueelle tulisi luoda yhteistyöelin, joka valvoisi ja edesauttaisi alueen matkailutoimijoita ja -yrityksiä tukien ja avustusten saannissa sekä edunvalvonnassa.

Tarkastuslautakunta näkee, että Turun alueen edunvalvonnassa sekä tukien- ja avustusten saantiprosessissa olisi paljon kehitettävää erityisesti nyt, kun EU tukipaketti on haettavana. Nesteen Naantalin jalostamoalueen tuleva käyttö bio- ja kiertotalouden tarkoituksiin vaatii yhteisiä ponnisteluja Turun alueelta ja V-S liitolta. Matkailun ympärivuotinen kehittäminen ja tukien sekä avustusten saaminen matkailun investointeihin vaatii vastaavasti yhteistä edunvalvontaa sekä tukien hakuprosessin tuotteistamista ja neuvontapalvelua, jotta alueelle saadaan maksimaalinen hyöty.

4.2.5 Maankäyttö ja ympäristö

Tarkastuslautakunta toteaa, että koronaepidemiasta huolimatta Varsinais-Suomen liiton maankäytön ja ympäristön strategian tavoitteet etenivät hyvin ja suunnitelmien mukaisesti. Edes etätyöhön siirtyminen ja samanaikainen työn kuormittavuuden lisääntyminen eivät vaikuttaneet negatiivisesti. Siitä kiitos henkilöstölle. Uudet toimintamuodot, mm. kumppanuusfoorumitoiminnassa ovat olleet hyvin käytössä.

Tarkastuslautakunta huomioi, että tavoitteiden toteutuminen erityisesti vaihemaakuntakaavan toteuttamisessa on onnistunut. Merkittävää on ollut myös liiton valtakunnallinen vastuu merialuesuunnittelussa. Varsinais-Suomen ja Turun kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmien päivitys on edistynyt tarkastuslautakunnan mukaan tarkoituksen mukaisesti. Tarkastuslautakunta huomioi siis, että kaikki hankkeet ovat edistyneet tavoitteiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan mukaan Valonian tuki kuntien ilmastotyölle on ollut merkittävää, toiminta on kehittynyt näkyvämmäksi ja on ollut muutoinkin vaikutuksiltaan hyvää. Kuntien ilmasto-ohjelmatyö sekä ilmastotiekartan valmistelu on edennyt.

Tarkastuslautakunta onnittelee Valoniaa vuoden ympäristöpalkinnosta, jonka myönsi Luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri.

4.2.6 Edunvalvonta ja kuntapalvelut

Vuotta 2020 voimakkaasti leimannut Korona-pandemia näkyi vahvasti myös maakuntaliiton edunvalvontatyössä. Vahva edunvalvonta ja vaikuttaminen on haastavampaa etäyhteyden päästä kuin henkilökohtaisen kontaktin kautta. Monet hankkeet ja toimenpiteet myös hidastuivat ja lykkääntyivät epidemiatilanteesta johtuen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että pandemiavuosi varjosti voimakkaasti maakunnassa viime vuosina virinnyttä positiivista rakennemuutosta ja pysäytti työllisyysasteen kasvun lomautusten ja irtisanomisten myötä. Kuitenkin maakunnassa tapahtui edelleen paljon myönteistä kehitystä, mm. Salon akkutehtaan laajennusinvestointipäätös, sekä Uudenkaupungin autotehtaan ja Turun telakan hyvän tilauskannan jatkuminen. Kertomusvuoden suurimpana negatiivisena iskuna pitää todeta Nesteen päätös lopettaa Naantalin öljynjalostamon toiminta. Päätökseen reagoitiin kiitettävän nopeasti kaikkien toimijoiden osalta ja myös maakuntaliitolla oli vahva roolinsa tilanteen hallinnassa. Osaavan työvoiman saanti helpottui jonkin verran työllisyyden kasvun pysähtymisen myötä, mutta isossa kuvassa se tulee haastamaan maakuntamme kasvua myös tulevaisuudessa.

Maakunnan ykköshankkeeksi profiloitunut Tunnin juna eteni kertomusvuonna. Vastaavasti Valtatie 8:n edunvalvonnassa Satakunta tuntuu etenevän maakuntana muutaman askeleen meitä edellä. Tarkastuslautakunta näkee edelleen tärkeänä, että maakunnan sisäisen liikenteen toimivuuteen kiinnitetään huomiota, jolloin tunnin juna saadaan hyödyttämään koko maakuntaa. Tämä edellyttää määrätietoista edunvalvontatyötä juuri tieverkoston kunnossapitohankkeiden edistämiseksi. Realismia lienee, että Koronapandemian jälkihoitoon liittyvät elvytyspaketit ovat jatkossa kertomusvuotta tiukemmassa. Edunvalvonnan keskeisenä painopisteenä tuleekin olla, että näitä investointeja ohjautuu myös Varsinais-Suomeen.

Saaristomeren tilaan vaikuttamisen säilyminen edunvalvonnan kärkitavoitteina nähdään edelleen positiivisena, kuin myös erityisesti se, että asiassa on saatu konkreettisia toimenpiteitä sovitua. Maakuntamme tunnetaan saaristostaan ja sen tunnettuuden lisääminen ja saaristomeren tilasta huolehtiminen luovat positiivista kuvaa varsinaisuudesta. Saaristossa on edelleen paljon hyödynnettävää potentiaalia mm. virkistys- ja luontomatkailun näkökulmasta.

Tietopalvelut ovat kertomusvuonna toimineet kiitettävällä tavalla. Maakuntavaltuustolle on tuotettu perinteiset Maakunnan tila –katsaukset jotka antavat hyvän kuvan siitä mihin suuntaan maakunta kehittyy eri seutukunnilla. Lounaistieto-palvelun osalta on määritelty painopisteet tuleville vuosille ja sen yhteydessä sidosryhmiä on kuultu. Lounaistieto.fi –aluetietopalvelu palvelee erinomaisesti niin kuntien kuin yksittäisten henkilöidenkin tiedonsaantia. Tietopalvelut ovat onnistuneet viestimään myös kiitettävässä laajuudessa maakuntaa koskevista uudistushankkeista ja niiden valmistelusta.

4.2.7 Yhteenveto toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimintakertomuksessa esitetty toiminnallisten tavoitteiden toteutumista koskeva esittämistapa on selkeä ja toimintakertomus kokonaisuudessaan hyvin laadittu.

Toimintavuonna 2020 liiton toimintaan vaikutti koronaepidemia kevästä alkaen. Liitto pysyi toimintakykyisenä epidemiasta huolimatta. Monen ajankohtaisen uudistuksen aikataulu kirjattiin hidastuneen yllättävän tilanteen vuoksi, mutta keskeisiä edunvalvontatavoitteita saatiin ainakin valmisteluun. Yksi keskeisistä edunvalvonnan tavoitteista nousi Suomen kestävän kasvun ohjelmaan vaikuttaminen.

Vuonna 2020 Neste Oyj ilmoitti tutkivansa Naantalien öljynjalostamon sulkemista. TEM asetti selvityshenkilön tutkimaan vaihtoehtoja sulkemista aiheutuvien vaikutusten lieventämiseksi. Liiton edunvalvontajohdaja asetettiin tukemaan selvityshenkilön työtä.

Saaristomeren tilan parantamiseen vaikuttavia toimenpiteitä liitto on kartoittanut ja edistänyt yhdessä kumppaneiden kanssa.

Suomen merialuesuunnitelma 2030 valmistui, joka oli lausuntokierroksella ja nähtävillä touko-kesäkuun aikana 2020 ja johon myös tuli lausuntoja sekä kommentointeja mm. Ruotsista, Virosta ja Puolasta.

Maakuntaohjelma vuosille 2018-2021 toimenpanoa liitto tuki aktiivisesti ja vuoden 2020 lopussa oli maakuntaohjelman 29 toimenpiteestä 30% käynnissä ja yli 60% jo osa vakiintunutta liiton tai alueen muiden toimijoiden toimintaa. Nopealla aikataululla liitto käynnisti kansallisen maakunnan omaehtoisen ja erityisesti koronapandemian vaikutuksia huomioivan rahoitushaun. Sitä kohdennettiin 12 hankkeelle, yhteensä lähes 400 000 euroa.

Vuonna 2020 valmistunut liiton strategia 2025 ohjaa Varsinais-Suomen liiton toimintaa ja sen roolia sekä työskentelytapoja sidosryhmien kanssa. Strategialla on tarkoitus lisätä henkilökunnan yhtenäisyyttä, työn näkyvyyttä, sopeutumiskykyä ja joustavuutta sekä tukea resurssien viisasta käyttöä, ja näin vahvistaa liittoa ja sen vaikuttavuutta aluekehittämis- ja suunnitteluviranomaisena. Strategian valmistumisvaiheessa oli havaittu parannettavia kohtia mm. liiton ja sen roolin tunnettuudessa, työnteon käytäntöjen systematisoinnissa ja organisaatiokehityksessä sekä kuntayhteistyön vahvistamisessa. Vuoden 2020 aikana vahvasti muuttuneen toimintaympäristön vuoksi, liitto tulee arvioimaan strategian sisältöä uudelleen. Hyvin valmisteltu ja kattava strategia ei saa jäädä kertaalleen kirjoitetuksi, vaan sen tarkoitusta ja tavoitteita tulee tarkastella tietyin aikajaksoin eri mittareiden avulla.

Korona vuosi on opettanut monia organisaatioita toimimaan säästävämmin ja opettanut priorisoimaan asioita. Korona on opettanut digiloikkaan ja pakottaa eri organisaatioita tekemään uusia tapoja tehdä töitä

ns. monipaikkaisesti. Varsinais-Suomen liitto tarvitsee uudet ajanmukaiset ja toimintaansa tukevat tilat ja ne otetaan käyttöön vuonna 2021 ja kyseessä ovat monitoimitilat. Suunnitelmien mukaisesti tilojen kustannukset on jaksotettu neljälle vuodelle.

Varsinais-Suomen liiton tilinpäätös vuodelta 2020 on ennätyskellisen hyvä. Tuloksen säästöt ovat liiton talousarvioon nähden huomattavat.

Varsinais-Suomen liitto nosti kuntien maksuosuuksia vuonna 2019. Kuntien maksuosuuksista kertyi vuosina 2019 ja 2020 100 000 euroa vuotta kohden enemmän kuin aikaisempina vuosina.

Maakuntavaltuusto hyväksyi 9.12.2019 vuoden 2020 talousarvion alijäämäiseksi ja tilikauden 2020 tulos on 605 496 euroa ylijäämäinen. Tulos on talousarvioon verrattuna 650 857 euroa parempi. Perusteluina ylijäämälle on esitetty tuottojen kasvua, mutta myös erityisesti kulujen voimakasta supistumista mm. koronaepidemian vuoksi. Tähän on liittynyt myös ”Henkilöstökulut”, jossa talousarvio oli 2 575 718,00 e, joka toteutui 2 338 891,25 e eli poikkeamaksi jäi 236 827 euroa. Perusteluina tässä on, että liitto osallistui Central Baltic -ohjelman ja hankkeiden toimintaan omalla työpanoksella (näkyvät esim. Palvelujen osto).

Palvelujen ostoissa talousarvio oli 1 139 743,00 e, mutta toteutuma jäi alle suunnittelun (240 582 euroa). Tähän on varmasti vaikuttaneet koronaepidemia, etätyöskentely, tilaisuuksien siirtyminen ja matkustamisen tyrehtyminen. Uusien tilojen suunnitteluun, hankintojen kilpailutuksiin ja projektitukeen on ostettu asiantuntijapalveluja.

Talousarvion jäämisestä noinkin paljon ylijäämäiseksi, Tarkastuslautakunta katsoo, että jatkossa on varmaan aiheellista arvioida uudelleen esim. kuntien maksuosuus vuoden 2018 tasolle. Kuntien maksuosuus on ylijäämästä 100 000e ja silti ylijäämää jää reilut 500 000 e. Tässä kohdin on muistettava, että tilikauden vuoden 2019 tulos oli myös ylijäämäinen, 711 533 euroa (samoin vuoden 2018 tilikauden tulos 29 589,21 euroa ylijäämäinen).

Tarkastuslautakunta voi yhteenvedona toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta todeta, että pandemiasta huolimatta, liitto pyrki toteuttaa ja tukea suunnitelmallisia hankkeita eteenpäin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että liiton talous on vankalla pohjalla ja taloutta on hoidettu huolella. Säästöjä on saavutettu eri vuosina ja niillä säästöillä on varmasti pidempiaikaista vaikutusta, joten se tulisi huomioida talousarviossa. Korona on ollut yllätys kaikille, mutta se on opettanut meitä kaikkia myös jatkossa toimimaan toisin. Lähivuosien aikana tuskin esim. matkustuskulut tulevat nousemaan samalle tasolle kuin aikaa ennen koronaa. Etätyö on tullut jäädäkseen erilaisilla toimintamalleilla.

Tarkastuslautakunta pohtii, huomioidaanko talousarvion suunnittelussa tulot ja menot oikein, koska viimeiset vuodet ovat osoittaneet toteutumat reippaasti ylijäämäiseksi. Toki puskurirahastoa täytyy olla siltä varalta, että varaudutaan yllättäviin tilanteisiin. Huomioidaan, että talousarvion suunnitteleminen on ollut erittäin haastavaa muuttuvissa olosuhteissa.

4.3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Varsinais-Suomen liiton taloudellisina sitovina tavoitteina talousarviossa on määritelty, että tuloslaskelman tilikauden tulos on nettositova valtuustoon nähden.

Tuloslaskelman mukainen tilikauden tulos oli 605 496 euroa ylijäämäinen, mikä on +650 857 euroa parempi kuin talousarviossa.

Käyttötalouden kuntarahoitteisen toiminnan toimintakate on 613 544 euroa ylijäämäinen, mikä on 35 361 euroa parempi kuin talousarviossa.

Käyttötalouden toimintakate ja tilikauden tulos toteutuivat molemmat talousarviossa suunniteltua paremmin.

Kuntien jäsenmaksuosuudet ovat säilyneet muuttumattomina, budjetoidulla tasolla vuodet 2019 ja 2020.

Taseen mukainen edellisten tilikausien kertynyt ylijäämä ja tilikauden 2020 ylijäämäinen tulos huomiotuna on liiton taseen ylijäämä yhteensä 2 086 863,56 euroa tilinpäätöksessä 2020. Näin kuntayhtymällä ei ole kuntalain tarkoittamaa alijäämän kattamisvelvoitetta.

Kuntayhtymän maksuvalmius on 62,6 päivää, joka on parantunut selvästi vuoteen 2019 (52 pv) verrattuna.

5. Arviointikertomuksen yhteenveto

Tarkastuslautakunta on toiminut kuluneen vuoden 2020 aikana Kuntalain 121 §:n ja hyväksymänsä tarkastussuunnitelman mukaisesti ja koonnut arviointikertomuksen käytettävissään olevista dokumenteista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että maakuntavaltuuston vuoden 2020 talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Tarkastuslautakunta on huomionnut, että maakuntaliiton toimintaan ja talouden lukuihin on vaikuttanut merkittävästi maakuntauudistuksen peruuntuminen keväällä 2019 ja vuoden 2020 toimintaan on vaikuttanut koronapandemia.

Turussa 7.5.2021

Tuula Hällfors-Laaksonen
puheenjohtaja

Jan Lindström
varapuheenjohtaja

Mira Aaltonen
jäsen

Pekka Kuusisto
jäsen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 9 pages before this page

Dokumentet inneholder 9 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 9 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 9 sider før denne side

Detta dokument innehåller 9 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende